

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 12. 5. 2014
čj. UKZUZ 035750/2014

Zpráva č. 7 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 5.5. - 11.5.2014

1. Počasí

Ve sledovaném období bylo proměnlivé počasí. Na začátku týdne (5. a 6.5.) po velmi chladném víkendu přetrvaly nízké ranní teploty mezi – 2 až 2 °C a přes den bylo polojasno až jasno. Nejvyšší denní teplota 23 °C (6.5.). Od středy do neděle většinou oblačno až polojasno, časté dešťové přeháňky, ke konci týdne větrno. Průměrně se odpolední teploty pohybovaly okolo 15 až 19 °C. Počasí bylo typické pro květen. Celý týden přecházela přes území studenější fronta.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Díky dešťovým srážkám začíná vegetace regenerovat a růst. Vlivem nedostatku vláhy v předcházejícím období začínaly lokálně zasychat odnože u ozimých obilovin a jarní obiloviny odnožily nedostatečně. Lokální ranní mrazíky poškodily ořešáky a jahodníky. Na polích vzchází kukuřice a rané brambory. Probíhá přihnojování porostů a ošetřování plodin proti chorobám a plevelům.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 32 – 37, fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka až objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý)

Silný výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** sledován v okrese Klatovy (Černíkov, 6.5.) a střední výskyt zaznamenán v okrese Domažlice (Chrastavice, 6.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Z okresu Klatovy (Černíkov, 6.5.) byl hlášen střední výskyt **pyrenophorové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvoří se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti pyrenophorové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** zjištěn v okrese Cheb (Úval, 6.5.).

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Signalizujeme zahájení ošetření proti padlí pšenice u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Klatovy (Černíkov, 6.5.) pozorován první slabý výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)**.

Fungicidní ošetření se provádí při výskytu od RF 39, zpravidla v době metání. Zásahy se obvykle provádějí proti celému komplexu chorob listů a klasů.

První a zároveň silný výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** byl sledován v okrese Klatovy (Černíkov, 6.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Jestliže se při hodnocení zjistí ohniskové napadení, polovina míst oděru vzorků se volí v ohniscích napadení. V RF 51 se hodnotí napadení rostlin (odnoží), v RF 65 napadení listů a v RF 75 – 85 napadení klasů.

Ošetření se doporučuje v RF 51 při napadení 5 – 25 % odnoží, v RF 65 při napadení 25 – 50 % listů a v RF 75 – 85 při napadení 10 – 25 % klasů.

V okrese Domažlice (Chrastavice, 6.5.) byl zjištěn slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech.

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

Silný výskyt dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** byl zaznamenán v okrese Klatovy (Svrčovec, 6.5.) a slabý výskyt hlášen z okresu Rokycany (Přívětice, 6.5.). Slabý výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorován v okrese Klatovy (Svrčovec, 6.5.) a Rokycany (Přívětice, 6.5.). Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěn v okrese Klatovy (Svrčovec, 6.5.) a Domažlice (Chrastavice, 6.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 37 – 55, objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý až střed metání: báze ještě v pochvě)

Velmi slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** pozorován v okrese Plzeň – sever (Křimice, 6.5.).

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

Střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl zjištěn v okrese Domažlice (Libkov, 6.5.), v témže okrese byl sledován i velmi slabý výskyt (Domažlice, 6.5.).

Zjišťování výskytu sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** zaznamenán v okrese Karlovy Vary (Mořičov, 5.5.), Cheb (Loužek, 6.5.), Plzeň – sever (Křimice, 6.5.) a Domažlice (Libkov, 6.5.). Střední výskyt byl pozorován v okrese Domažlice (Domažlice, 6.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Plzeň – sever (Křimice, 6.5.) sledován slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)**.

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

Silný výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl hlášen z Domažlicka (Domažlice, 6.5.). Slabý výskyt zaznamenán v okrese Klatovy (Bezděkov u Klatov, 9.5.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

Slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** byl pozorován v okrese Domažlice (Domažlice a Libkov, 6.5.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 21 – 32, první odnož viditelná: počátek odnožování až fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka)

V okrese Tachov (Vítovice u Pavlovic, 5.5.) zaznamenáno **poškození suchem**, jehož vlivem dochází k slabému odnožování rostlin.

Silný výskyt **sítovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** zjištěn v okrese Domažlice (Milavče, 6.5.) a Plzeň – sever (Křimice, 7.5.). Střední výskyt sledován v okrese Plzeň – sever (Kozolupy u Plzně, 6.5.) a slabý výskyt hlášen z okresu Rokycany (Břasy, 6.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

První slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** pozorován v okrese Domažlice (Milavče, 6.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

Slabé výskyty dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** zaznamenány v okrese Rokycany (Břasy, 6.5.). První slabý výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** sledován v okrese Rokycany (Břasy, 6.5.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 13 – 55, 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý až první, jednotlivé květy viditelné, květy stále zavřené)

Slabý výskyt dospělců **Listopasa (*Sitona spp.*)** pozorován v okrese Karlovy Vary (Útvina, 5.5.).

Pozorování se provádí v době tvorby prvních pravých listů. Na 5 místech se prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin a odhadne se průměrná ztráta listové plochy v důsledku žíru brouků.

Ošetření se provede, pokud je průměrná ztráta listové plochy 10 – 20 % na 1 rostlinu. Přímá ochrana insekticidním postřikem ve fázi prvního až druhého listu (BBCH 11 – 12) se provádí v letech, kdy hrách pomalu vzchází a roste v důsledku sucha. Preventivní ochrana spočívá v časné setí.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 65 – 67, plný květ: asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají až dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo)

V okrese Plzeň - sever (Vochoz, 6.5.) zaznamenán slabý výskyt **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)**.

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, na nichž se zjišťují příznaky napadení na listech a listenech. Prahová škodlivost je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrannou je likvidace sklizňových zbytků. Byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Střední výskyt dospělců **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** sledován v okrese Domažlice (Domažlice, 6.5.). Slabý výskyt zjištěn v okrese Tachov (Lom u Tachova, 5.5. a Velký Rapotín, 6.5.), Klatovy (Černíkov a Soustov, 6.5.) a Plzeň – sever (Chrást u Plzně, 6.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Střední výskyt dospělců **krytonosce šesulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** byl pozorován v okrese Domažlice (Domažlice, 6.5.). Slabé výskyty hlášeny z okresů: Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 5.5.), Tachov (Lom u Tachova, 5.5. a Velký Rapotín, 6.5.), Plzeň – sever (Vochov a Chrást u Plzně, 6.5.), Rokycany (Újezd u Svatého Kříže, 6.5.), Klatovy (Černíkov, 6.5. a Soustov, 6.5. a 9.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50 rostlinách.

Chemická ochrana proti šesulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 22 - 30, fáze 1. a 2. pravého listu až přízemní listová růžice)

Ve sledovaném období nebyly v porostech máku setého zjištěny žádné výskyty škodlivých organismů a poruch.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 67, vadnutí květů, většina korunních lístků opadá)

Střední výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** hlášen z okresu Tachov (Velké Dvorce, 6.5.).

Včasné a opakované mechanické odstraňování primárně napadených částí stromů („pomoučené“ listové a květní růžice) omezí sekundární šíření padlí. Chemická ochrana vyžaduje pravidelná fungicidní ošetření v intervalu 7 až 10 dnů od fenofáze BBCH 56 až 57 (stadium růžového poupěte) až do poloviny července.

V okrese Rokycany (Němčovice, 6.5.) zjištěn slabý výskyt **mšic (*Aphididae* spp.)**.

První a zároveň silný výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapácích byl sledován v sadu Nebílovy (okres Plzeň – jih, 7.5.).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 71, velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

První slabý výskyt dospělců **obaleče východního (Cydia molesta)** a **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** byl zaznamenán ve feromonových lapácích v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 7.5.).

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Drobné ovoce

JAHOBNÍK (RF 61, počátek kvetení: rozkvetlý první květ (A nebo primární květ))

V okrese Klatovy (Klatovy, 6.5.) bylo pozorováno plošně silné **poškození mrazem**, kdy došlo k zhnědnutí květů.

Skořápkaté ovoce

OŘEŠÁK

Poškození mrazem bylo zjištěno v okrese Klatovy (Mochtín, 9.5.).

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Domažlice (Staňkov, 1.5.) byla ve světelném lapači poprvé zachycena **můra kapustová (Lacanobia oleracea)** a poté v okrese Klatovy (Horažďovice, 2.5.). **Osenice vykřičníková (Agrotis exclamatoris)** byla poprvé zachycena v okrese Domažlice (Staňkov, 2.5. a 7.5.). První zachycení **osenice polní (Agrotis segetum)** (5.5.) a **osenice černé c (Xestia c-nigrum)** (9.5.) bylo zjištěno v okrese Klatovy (Horažďovice).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová